

BERICHTEN 74

VERENIGING VOOR

VRIJ EN VERANTWOORD

VAREN OP DE WADDEN

OKTOBER 2009

Redactioneel

Met deze Berichten 74 kunnen wij het laatste deel van het vaarseizoen goed afsluiten. Aan de mooie zomer en nazomer komt een eind. Ook nu weer verhalen van enthousiaste zeilers die geen plaatsje kunnen vinden in de eilandhavens. Als vervolg op de vorige Berichten het afscheid van het land van Knud en een recept hoe Denen een cholesterolbom maken.

De zeehond ontbreekt ook nu niet. Het artikel van Wim Schoorlemmer van LNV onderschrijft de stelling dat het goed gaat met de gewone zeehond. Echter afsluitingen door gebruik te maken van artikel 20 van de Natuurbeschermingswet blijft noodzakelijk, stelt Wim. Aan het eind van het artikel wordt geconcludeerd dat het afwegingsproces transparanter moet worden.

Uit de inleiding van Maarten Snel op de afgelopen jaarvergadering blijkt dat de afwegingen en redenen van afsluitingen vaak nauwelijks onderbouwd werden. Hoopvol is dat LNV dat ook toegeeft. Nu er een Leidraad is ontstaat er sinds dit najaar ineens ruimte voor interactieve beleidsvorming in het Toeristisch Overleg Waddenzee. Jan Asselbergs was blij verrast dat er blijkbaar ruimte is om met eigen voorstellen te komen.

Inhoudsopgave Berichten 74

- Colofon
- Redactioneel
- Van de voorzitter
- Impressie van het Toeristisch Overleg
- Voorstel artikel 20 gebieden: niet méér, maar minder
- LNV over de artikel 20 gebieden, van 2002 tot 2009
- Afscheid van Knud
- Wij zijn verstoorders in hart en nieren
- Wadvaren langs Rijn en IJssel
- Waddencentrum Ecomare
- Over de cursus voor Wadvvaarders
- Waar kun je nog op rekenen?
- Honden aan boord en de Erecode; met 3 reacties
- Van Cuxhaven via Dorumersiel
- Reactie op zeehonden-artikel in B 73
- Oproep voor foto's Wadvvaarderskalender
- Dellewal
- Het Wilde Oosten
- Klokken gelijk zetten met Staatsbosbeheer
- Zwemmen in de haven
- Herhaalde oproep voor vormgever
- Getijde

In het artikel staat een interessante reeks van voorstellen van de belangenbehartigers “W5” over aanpassingen van de artikel 20 gebieden. Het nieuwe “polderen” op het wad lijkt begonnen.

De ervaring moet uitwijzen of de “gestaalde kaders” van LNV de eigen interactieve ontwikkelaars en terreinbeheerders trotseren met simpele oplossingen van (meer) hekjes plaatsen. Uit het eerder genoemde artikel van LNV blijkt dat vooralsnog niet.

Dat de wadvvaarders blijf geven van verantwoord gebruik van het wad is te lezen in het verslag over de studiedag in het Waddencentrum Ecomare. Een herhaling van deze cursus blijkt mogelijk. U kunt alvast een voorproefje nemen als u komt op onze jaarvergadering in januari 2010, ook in Ecomare op Texel.

Berichten 74 sluit met een leerzaam overzicht van het sociale krachtenspel rond het wad van onze voorzitter.

Roel Luiten

Van de voorzitter.

Het vergaderseizoen is weer losgebroken. Karel Helder en ik frequenteren bijeenkomsten over waddenonderwerpen. Soms samen, zoals het TOW, de “kamerbrede” vergadering van alle convenantspartijen. Karel doet verder alles wat tussen schubben of schelpen woont en Natura 2000, ik houd mij bezig met de meer algemene onderwerpen.

Ciska van Geer begint zich te ontwikkelen tot de wetenschappelijke vraagbaak. Zij las zich al door een indrukwekkende stapel dossiers en legt steeds meer bloot hoe versnipperd een amateuristisch onze buitenwereld met ons Wad omspringt. Dat maakt het gemakkelijker om onze doelen te bewerkstelligen.

Gerd Beunk droeg het penningmeesterschap over aan Felix Arons en Felix jaagt achter een goede handvol wanbetalers aan. Gerd spande zich in om helderheid te krijgen over de veiligheid in de Waddenhavens, Gerd blijft ons vertegenwoordigen bij het Watersportberaad.

Jaap Bosch stak veel tijd in de voorbereiding van de Lustrumbijeenkomst in januari, we gaan dit keer traditiegetrouw naar een eiland, Texel, wij zijn dan te gast bij Ecomare. Alle details vindt u in de volgende Berichten zoals ook de vergaderstukken (over Ecomare nu al vast de nodige informatie; Red.).

Wij hopen dat u lekker hebt gevaren en we zien uit naar prachtige verhalen.

Jan Asselbergs

Wordt vervolgd

In de laatste afleveringen van Berichten werd telkens één bestuurslid in de schijnwerpers gezet door Geertje Richards. Door drukke andere bezigheden moest zij deze serie staken. Jammer Geertje, bedankt voor dit initiatief. Het goede nieuws is, dat met ingang van de volgende Berichten (nr. 75) de serie wordt vervolgd door ons nieuwe redactielid: Carla Hogeweg.

De redactie

Impressie van het Toeristisch Overleg voor de Waddenzee, 25 augustus 2009

Het TOW van 25 augustus kan zonder twijfel historisch genoemd worden. Het was de eerste maal dat we zo vroeg in het seizoen konden zien welke Art 20 ingrediënten op het vuur stonden voor de kaarten van 2010. Tegelijkertijd was de definitieve versie van de “Leidraad voor het aanwijzen van artikel 20 gebieden” beschikbaar. Afsluitingen dienen te voldoen aan de Leidraad, die als elementen kent: 1) Een handzame bezwaarprocedure en 2) Paragrafen die omschrijven waaraan de motiveringen voor afsluitingen moeten voldoen, zowel ten aanzien van zeehonden als van vogels. Die voor zeehonden krijgt zo langzamerhand handen en voeten, die voor vogels is nog hoogst summier.

Een dikke dertig man rond een grote tafel in het Friesche Provinciehuis begon goedgemutst aan een middagje polderen. De drie hoofdrollen waren goed vertegenwoordigd: De terreinbeheerders, de handhavers en de belangenbehartigers. Met name deze laatste groepering leek voltallig: Niet alleen de vertrouwde vaarders, maar ook wadlopers, vissers, rondvaartrederijen en kanovaarders.

Na obligate agendapuntjes ging het pas echt los toen de Art. 20 voorstellen voor 2010 aan de orde kwamen. Van meet af aan hamerden de belangenbehartigers kamerbreed dat de motiveringen bij de afsluitingsvoorstellen geen van alle de toets aan de Leidraad konden doorstaan. “Wat ons betreft nu dus van tafel”. Handhavers en terreinbeheerders probeerden vervolgens van alles om toch tot bespreking te komen, maar inhoud kwam daar niet aan te pas.

Misschien wel het meest extreme voorstel ging over de Engelsche Hoek, de buitengronden ten NW van Terschelling. De afsluiting werd nota bene voorgesteld door WUR/Imares. En uiteraard op grond van zeehonden. Uit onverwachte

hoek kwam mooi commentaar: De Terschellingse reders zeiden daar als het weer het toeliet dagelijks langs te varen met toeristen, "Daar liggen altijd wel een paar honderd zeehonden. Als deze afsluiting doorgaat kunnen we daar niet meer langs. Dan dwingt u ons vergunning te vragen bij de Provincie en dan varen we er toch (de aanwezige Provincie knikte instemmend). Dus waar is die afsluiting nou voor nodig? Droogvallen kan je eigenlijk nooit, er loopt altijd wel deining."

Dit leek weer typisch een voorbeeld van de traditionele ecologische Pavlow reactie: Beesten gezien, hek eromheen. Ik waagde de opmerking dat natuur die niet toegankelijk is ook geen waarde heeft.

Vervolgens liepen de emoties aardig op, er dreigde polarisatie en dat staat professioneel polderen in de weg. Na een halfuurtje zakte de spanning wat en kwam het tot inhoudelijk commentaar. "Kunnen jullie dan tenminste zeggen wat je van die voorstellen vindt?"

Dat rondje werd gemaakt, er bleek geen begrip voor welk voorstel dan ook. Mede daardoor kwam de discussie op de convenantafspraken dat het natuurbeheer op het Wad niet langer kwantitatief maar vooral kwalitatief zal worden ingericht. Hekken om gebieden is een kwantitatieve benadering. Er blijkt nog steeds sprake van (incidenteel) verstorend wangedrag, dus dat zou moeten worden aangepakt. Daarvoor werd het gastheerschap uitgevonden. Dat dit instituut na het eerste seizoen nog niet naar tevredenheid werkt mag niemand verbazen. Waarschijnlijk is het nodig om de handhavers effectieve op gedragsbeïnvloeding gerichte middelen in handen te geven. Zoals bijvoorbeeld de inzet van het middel "milieudelict". Zodra bijvoorbeeld een loslopende hond of een barbecue-orgie op een plaat een milieudelict is, kan je daar zeer effectief tegen optreden. Nu kan dat nog niet en daarom grijpt de overheid nog steeds naar Art. 20. Wij noemen dat gemak-

zucht, maar zij hebben de wettelijke plicht het milieu te beschermen.

Aan het eind kwam en nog een mooie draai aan het verhaal. Op de vraag of de indiening door een "derde partij" zoals WUR/Imares betekent dat ook wij voorstellen kunnen indienen kwam het antwoord "Ja".

Dat gaan we dus doen. Zie het volgende overzicht. De wereld verandert waar je bij staat.

Jan Asselbergs

Artikel-20-gebieden: niet méér, maar minder

Het geruchtmakende TOW overleg op 25 augustus gaf totaal onverwacht de mogelijkheid om voorstellen te doen inzake de Art. 20 gebieden. Tot op heden kwamen de voorstellen van de terreinbeheerders (althans zo hoorde dat). Nu bleek plotseling dat die mogelijkheid er ook voor de belangenbehartigers is.

Binnen enkele dagen maakten wij een 180° denkdraai: territorium verzinnen en insturen. Immers: Sinds er duidelijke procedurele afspraken zijn kan iedereen zijn inbreng hebben voordat de kaarten ter druk gaan. De belangenbehartigers (Wadvaarders, BBZ/bruine vloot, Watersportverbond, ANWB en HISWA) verenigd in de W5 hebben deze mogelijkheid aangegrepen. Al gauw zagen wij drie argumenten: 1) nautisch/veiligheid, 2) afsluitingen met onhandige grenzen en 3) afsluitingen waar niemand meer van weet waarom ze afgesloten zijn.

VEILIGHEID.

In deze categorie plaatsten wij een hoekje van de Jacobsruggen, de Blauwe Balg en het Verversgat.

Jacobsruggen;

Tijdens de vloed uit het Schuitengat komend, is bijna niet te voorkomen dat je, direct na het ronden van de cardinale ton, een hoekje verboden gebied meepakt als je richting Harlingen gaat. Komend van zee, de Meep invarend, kan de Vlieree een zeer onstuimig stuk water zijn. De watersporter zal dan ondieper water zoeken omdat de golven daar minder steil zijn en het dus veel rustiger (veiliger) is.

Blauwe Balg:

Meer ruimte (in tijd en oppervlak) om ten zuiden van de plaat door te steken. Bij ruig weer is het zeegat tussen Terschelling en Ameland ronduit gevaarlijk. Het gehele gedeelte ten zuiden van de plaat zou naar ons inzicht moeten worden vrijgegeven.

Verversgat:

De westgrenzen van dit gebiedje lopen veel te ver in de diepte. Ook is onduidelijk wat hier beschermd wordt.

ONHANDIGE GRENZEN.

Sommige gebieden hebben grenzen die onlogisch zijn.

De Richel:

Aan de westkant loopt een aantrekkelijke geul. Als de afsluiting zich zou beperken tot het "gele deel" valt er veel meer te genieten zonder dat het te beschermen deel wordt aangetast.

Brakzandstergat

Tijdens hoogwater wordt buiten de periode dat dit gebied gesloten is graag door platbodems en ondiepe zwaardjachten een "rondje Schier" gevaren, dat moet ook kunnen bij hoogwater gedurende de zomer. Bovendien kan de ingang van de geul volgens ons inzicht zonder gevaar van verstoring verder vrijgegeven worden.

Boschwad:

Langs de geul een brede strook vrijgeven. Gebied dus veel kleiner maken. Uniek droogval gebied.

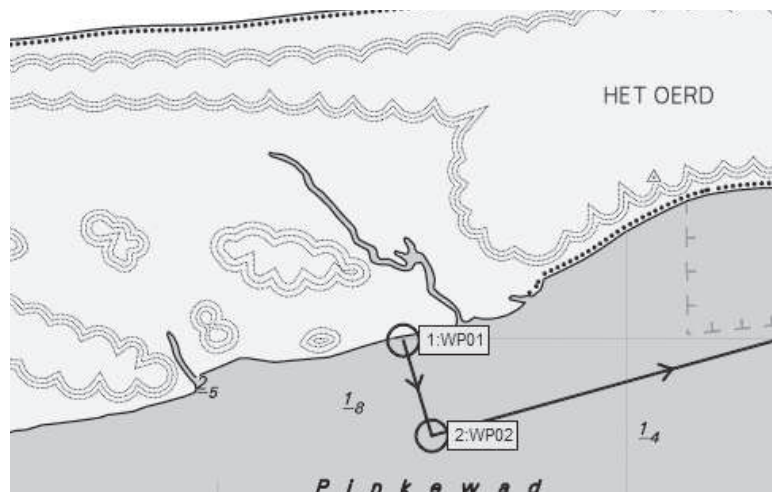
Oude Zuid Meep:

Deze geul zou zonder meer kunnen worden vrijgegeven zonder dat het te beschermen deel wordt aangetast.

ONDUIDELIJKE REDENEN VOOR AFSLUITING, dan wel gebieden waarvoor de reden niet langer bestaat of omstreden is.

Dat is een lange lijst, met bovenaan het Rif (terug naar de situatie van 2007), meer ruimte op de oostpunten van de eilanden, Mosselgaatje, Doove Balg, Oude Zuid Meep, gebied ten zuiden van Oosterom, Steenplaat, Foksdiep, Brakzandstergat, Vierhuizergat, Eilander Balg, Boschwad, Jacobsruggen, Boschplaat.

Een bijzonder nieuw voorstel betreft de Engels Hoek, NW van Terschelling. Een afsluiting zonder enige zin, niemand zal zover in zee willen

droogvallen. De reders van Robbentochten vragen direct een vergunning aan die per omgaande verstrekt wordt.

Kortom, de overheid heeft nu een ongekende hoeveelheid huiswerk. In de wandelgangen hoor ik dat men de capaciteit mist om op al onze voorstellen inhoudelijk te reageren. Maar dat er wat uitkomt is zeker. Voor het eerst niet meer maar minder!

Jan Asselbergs

PS van de redactie:

De ingetekende kaartjes komen te staan op www.wadvaarders.nl. Bij wijze van voorbeeld hieronder nog twee kaartjes: Oerd en Rottumeroog. De zwarte lijnen zijn de afsluitingen zoals voorgesteld door de W5. Voor het andere deel van deze afsluitingen zijn geen goede argumenten, dus die "groene hekjes" kunnen verdwijnen.

In Berichten 73 werd aangegeven dat in de loop van zeven jaar het arsenaal aan artikel-20-gebieden is uitgebreid met zo'n 20%. Dit in tegenstelling tot wat LNV altijd beweerde, dat het totaal areaal in de loop der jaren gelijk gebleven zou zijn. Onderstaand een reactie van LNV. Deze kwam op de valreep binnen; noch bestuur noch redactie konden er op reageren.

Het gaat goed met de gewone zeehond op het wad.

Gelukkig maar, het gaat goed met de gewone zeehond op het wad. Dat is in de zeventiger jaren ook wel eens anders geweest, schrijft Ciska van Geer in haar artikel in 'Berichten 73' van de Wadvaarders. In twee andere artikelen uit dezelfde publicatie wordt opgemerkt dat de oppervlakte van de gebieden die op grond van de Natuurbeschermingswet zijn gesloten voor publiek, de zogenaamde 'artikel 20 gebieden', de afgelopen 7 jaar (van 2002 t/m 2008) met 20% zijn uitgebreid terwijl LNV zou beweren dat het door de jaren heen ongeveer gelijk is gebleven. Inmiddels gaat het nu zo goed met de gewone zeehond dat de schrijvers van de artikelen er voor pleiten om gebieden die soms al jaren lang gesloten zijn weer open te stellen. Tijd voor een reactie.

WAAROM RUSTGEBIEDEN EN WANNEER

De natuur staat voorop in de Waddenzee, maar LNV vindt het ook van belang dat de mensen er van kunnen genieten en er hun boterham kunnen verdienen. En dat is mogelijk zolang het de natuurwaarden niet wezenlijk schaadt. Gebiedssluitingen zijn bedoeld om gedurende kwetsbare periodes rust te garanderen voor vogels en zeehonden. Deze rustgebieden leveren een bijdrage aan de instandhouding, de bescherming of het herstel van de populaties.

De noodzaak tot afsluiting of wijziging wordt bepaald door LNV nadat alle belanghebbende partijen zijn gehoord. Maar het is niet altijd even eenvoudig om de grens vast te stellen van wat nog net niet schadelijk is en wat net wel schadelijk is om over te gaan tot tijdelijke of permanente sluiting van de gebieden. Dat is niet op een weegschaaltje te wegen.

Bij de afweging voor het wel of niet instellen van rustgebieden wordt met diverse factoren rekening gehouden zoals de levenscyclus van het dier, de locatie en de kans op verstoring. Zo is verstoring op het ene moment veel schadelijker voor dieren dan op een ander moment. Denk maar eens aan de zoogperiode van zeehonden of de broedperiode van vogels. Als er aanleiding voor is zullen we het gebied alleen sluiten gedurende die specifieke periode in het jaar. Maar is er bijvoorbeeld sprake van een hoogwatervluchtplaats die het hele jaar door van belang is dan ligt een jaarrond sluiting meer voor de hand.

Behalve het tijdstip speelt ook de kans op verstoring een rol in de afweging of een gebied wordt gesloten of niet. Een wadplaat waarop zeehonden met jongen rusten en zogen zal niet worden gesloten als de kans op verstoring minimaal is.

DE AANTALLEN

Halverwege de zeventiger jaren waren er nog slechts 275 tot 500 gewone zeehonden in de Waddenzee. Sindsdien zijn er beschermingsmaatregelen genomen. Op dit moment leven er naar schatting zo'n 6.000 gewone zeehonden en 1.800 grijze zeehonden in de Nederlandse Waddenzee. Deze aantallen zeehonden roepen binnen de Vereniging Wadvaarders de reactie op om een aantal gesloten gebieden weer open te stellen.

Een begrijpelijke vraag gezien de toename van het aantal zeehonden. Echter het antwoord is minder eenvoudig. De beschermingsbehoefte

van de zeehond hangt niet alleen af van de aantallen. Zoals eerder gezegd spelen ook andere factoren een rol in de overweging tot afsluiting. Het gaat goed met de zeehond mede dankzij de instelling van rustgebieden. Rustgebieden zullen nodig blijven en niet alleen voor zeehonden maar ook voor vogels.

Maar gelukkig, het gaat goed met de zeehond. En dat is een lust voor het oog van de wadvaarder en voor alle andere mensen die het wad bezoeken om zijn overweldigende rust, ruimte en natuur. Een werelderfgoed waardig. In de Waddenzee zit op dit moment een gezonde populatie van de gewone zeehond. De deskundigen noemen 6.000 exemplaren van de gewone zeehond de minimale levensvatbare populatie in de Waddenzee. De populatie gewone zeehond is van dien aard dat op dit moment extra beschermingsmaatregelen voor dit dier niet nodig lijken. Blijkbaar zijn er nu voldoende beschermingsmaatregelen voor de instandhouding van deze populatie. Dat is voor LNV reden om zeer terughoudend om te gaan met nieuwe, aanvullende gebiedssluitingen ten behoeve van de gewone zeehond. Dat betekent dat de jaarlijkse wijzigingsvoorstellen ten behoeve van deze soort vooral zullen bestaan uit grenscorrecties van bestaande gebieden die nodig zijn vanwege de natuurlijke dynamiek. Voor de grijze zeehond is het noodzakelijke aantal exemplaren voor een levensvatbare populatie binnen de Nederlandse Waddenzee nog niet bekend.

DE OPPERVLAKTE

Dan het punt van de uitbreiding van de oppervlakte van gesloten gebieden in de Waddenzee. Samen met Duitsland en Denemarken heeft Nederland afgesproken dat voor het bereiken en behouden van een minimale levensvatbare populatie zeehonden beschermingsgebieden van de juiste grootte dienen te worden aangewezen. De Nederlandse overheid kan op grond van artikel 20 van de Natuurbeschermingswet gebieden sluiten voor zover ze dit noodzakelijk

acht voor de bescherming van natuurwaarden. LNV doet dat onder andere voor de bescherming van vogels en zeehonden in de Waddenzee. De totale oppervlakte gesloten gebied is daarbij geen criterium. Ook wij denken dat de oppervlakte van het areaal (tijdelijk) gesloten gebied is toegenomen met ongeveer 20%. We waren de afgelopen jaren van mening dat dit nodig was voor de bescherming van vogels en zeehonden. Als we kijken naar de groei van de zeehondenpopulatie in relatie tot de genoemde groei van de oppervlakte rustgebied dan blijkt dat in dezelfde periode de populatie gewone zeehond is toegenomen van 4.000 exemplaren in 2002, met een dip van 2.500 dieren in 2003 tot 6.000 dieren in 2008: een toename van 50%. Het areaal gesloten gebied houdt dus geen gelijke tred met de groei van de populatie. LNV acht het zeker niet altijd noodzakelijk om gebieden te sluiten zodra er zeehonden verschijnen. Dit geeft ook aan dat er wel degelijk sprake is van een serieuze afweging van het belang van afsluiting voor de natuurwaarden in relatie tot de kans op verstoring.

DE LEIDRAAD

Tot dit jaar liet LNV zich afzonderlijk informeren door de wetenschappers, belangenorganisaties en terreinbeheerders over voorstellen voor aanpassing van de gesloten gebieden. Vervolgens woog LNV de beschikbare informatie en publiceerde het besluit. Dit was voor de buitenstaander een ondoorzichtig proces. Dat werd mede veroorzaakt doordat er geen vaste en voor iedereen bekende procedure werd doorlopen. Bovendien golden er geen heldere criteria voor de inzet van maatregelen ter bescherming van zeehond of vogel. Daardoor ontstond er vorig jaar grote onvrede onder diverse belangenorganisaties over dit proces en dreigde het draagvlak voor de beschermingsmaatregelen voor vogels en zeehonden in de Waddenzee bij een aantal gebruikersgroepen weg te vallen. Voor ons een typisch voorbeeld van 'het paard achter

de wagen' en tevens het sein om het sluitingsproces transparanter te maken en beter te structureren.

In nauwe samenwerking met overheden, belangenorganisaties en beheerders, en dat zijn naast de Wadvaarders onder andere het Watersportverbond, de ANWB en de HISWA, maar ook bijvoorbeeld het Productschap Vis, Stichting Wad, Natuurmonumenten, de gemeenten, de provincies en SOVON, heeft LNV een leidraad laten opstellen. In april van dit jaar is de Leidraad door minister Gerda Verburg vastgesteld. In de leidraad is de inbreng van belangengroepen formeel verankerd bij de vaststelling van rustgebieden ten behoeve van zeehonden en vogels in de Waddenzee. Het is te danken aan de actieve inbreng van al die organisaties dat er nu een leidraad ligt waar iedereen mee uit de voeten kan.

AANLOOPJAAR

Er wordt nu een helder en transparant proces gevolgd waarmee iedereen uit de voeten kan. Althans, dat moet nog blijken. Want dit is het eerste jaar dat er conform de leidraad wordt gewerkt. De uitvoering van de leidraad betekent dat er veel informatie per rustgebied beschikbaar moet zijn. Het gaat dan om de voorkomende soorten, de aantallen, de aantalontwikkeling en de functie van het gebied voor vogels en zeehonden.

Die informatie is voor het merendeel wel voorhanden, maar voor een aantal rustgebieden ontbreekt er ook informatie. Dat betreft vooral meerjarige informatie over vogels die exact het beoogde gebied betreft. Tijdens de eerste bijeenkomst van de klankbordgroep op 25 augustus jl. werd deze tekortkoming helder op tafel gelegd. En dat is ook verklaarbaar. Tot nu toe kon worden volstaan met jaarlijkse informatie over aantallen per locatie aangevuld met praktijkkennis en de kennis van experts over de aanwezigheid van vogels of zeehonden op die locaties. Op basis van die praktijk- en expertkennis

werden gesloten locaties soms ook weer opengesteld. Met de Leidraad wordt dat anders. De leidraad vraagt om een systematische en jaarlijkse monitoring van alle bestaande en potentiële rustgebieden. Dat vraagt een inhaalslag qua organisatie en informatie. Daarom is dit jaar een aanloopjaar.

LNV zal jaarlijks een monitoring (laten) uitvoeren om ook voor vogels tot een meerjarige, op de locatie toegespitste onderbouwing van de rustgebieden te komen. Bij gebrek aan voldoende gegevens over de aantalonontwikkelingen op een aantal locaties zal dit jaar nog relatief zwaar worden geleund op de expertise van de deskundigengroep die - zoals afgesproken in de Leidraad - een advies uitbrengt over de nieuwe aanwijzing, wijziging of intrekking van rustgebieden. Met de jaren zal de beschikbare informatie groeien. En ik verwacht dat met behulp van deze informatie het overleg in de klankbordgroep en de expertgroep tot minder discussie zal leiden.

VOORDRACHT

Op grond van de beschikbare informatie zal het overleg niet alleen professioneler gevoerd kunnen worden. Het biedt ook meer kansen om gezamenlijk voorstellen te ontwikkelen. Zo stel ik me voor dat zowel de klankbordgroep als de expertgroep op basis van de beschikbare monitoringinformatie, eventueel aangevuld met eigen informatie, bepaalde gebieden kunnen nomineren voor opname in of afvoeren van de lijst van rustgebieden in de Waddenzee. De voorgedragen gebieden kunnen dan het komende jaar extra scherp in de gaten worden gehouden terwijl voor de bestaande rustgebieden volstaan kan worden met een lichtere 'continuïteitsmonitoring'. De voordracht kan dan het jaar erop uitgevoerd worden als dit wordt ondersteund door de nieuw verzamelde beschikbare informatie. Ik verwacht dat met deze werkwijze de transparantie en maatschappelijke betrokkenheid die de leidraad beoogt nog beter uit

de verf zal komen. Uiteraard blijft het mogelijk dat LNV in noodgevallen direct gebieden kan sluiten, bijvoorbeeld als onverwacht een broedkolonie zich vestigt op een verstoringgevoelige locatie.

Het gaat goed met de zeehond op het wad Inderdaad, het gaat goed met de gewone zeehond. Zo goed dat de oppervlakte rustgebied in de Waddenzee voldoende lijkt voor de gewone zeehond. Maar we hebben nog een andere soort: de grijze zeehond. En ook herbergt het wad vele bijzondere soorten vogels. De toepassing van artikel 20 van de Natuurbeschermingswet blijft nodig om ter bescherming van deze dieren rustgebieden te creëren, te verplaatsen of op te heffen. LNV zal dat blijven doen. Echter, vanaf nu volgt zij daarbij een afwegingsproces dat transparanter is dan tot nu toe het geval was. En ze zal daarbij de komende jaren in haar afwegingen steeds beter gesteund worden door een professioneel overleg met belanghebbenden en door de beschikbaarheid van meerjarige informatie, ook van vogels. Informatie die is toegespitst op de locaties die voor sluiting, wijziging of openstelling in aanmerking komen. Dat is de winst van de leidraad.

Wim Schoorlemmer.

Beleidscoördinator Wadden bij het ministerie van LNV,
Directie Regionale Zaken, Vestiging Noord.

Afscheid van Knud (vervolg op “Het land van Knud”, B 73)

Hej, hej,

In warme streken is het weer zelden aanleiding tot gesprek. Het onveranderlijke, aangename karakter is daar ongetwijfeld oorzaak van. Hoe anders is dat in Knud's contreien. Dankzij het informatietijdperk zijn er ettelijke bronnen waar aan we ons laven als het om het weer gaat. Welgeteld is het aantal “bookmarks” dat regelmatig door ons wordt geraadpleegd ruim boven de dertig. Favoriet zijn het DMI, voor “Vejr, observationer og vejrværker i Danmark og farvandede omkring Danmark”, Kortweer voor Wadden en Oostzee en de weerkaarten van Bracknell met beeldende informatie over lange rijen depressies die noordelijk van het hogedrukgebied bij de Azoren, via de Ierse zee en Schotland een tijdje boven het Skagerrak rondhangen alsof ze zich daar vervelen. Niet te vergeten ons eigen “kleutertje luister”, uitgesproken door de enige echte DP07, ofwel Delta Pappa null-sieben, die met onnavolgbare dictie via de marifoon kond doet van de “Wetterlage, in die große Konferenz von Borkum bis Bornholm”. Probeer het zelf: “Sturmtief (spreek uit met rollende R, op dicteersnelheid, met zo diep mogelijke basstem en vervolg langzaam op normale toonhoogte), westlich der Hebriden, neunhundertneunundsiebzig hectopascal, wenig ostwärts wandernd”. Toe maar, na verloop van tijd wordt het echt hilarisch. Jammer genoeg blijft het Azorenhoog altijd het Azorenhoog en verplaatst maar zelden een stuk ervan zich onze kanten op. Arme zielen als wij zijn en met ons de rest van het bootjesvolk, koesteren wij een hardnekkig en naïef geloof dat het ooit beter wordt. Hoe langer het duurt, hoe beter het -althans in onze hoofden- wordt. Ach ja.

Inmiddels hebben we het Deense verruild voor het Duitse en de Oostzee voor het Wad. Via de Lilje Belt, naar Haderslev, waar de westenwind in een paar uur tijd anderhalve meter water de fjord uitblaast. Naar Faldsled, met het meest

chique restaurant van Denemarken en het wonderschone Lyø, waar de zon schijnt. Dyvig, eens de mooiste ankerbaai van Denemarken, maar nu vergeven van de jachten die samen een “Kamp klein Deutschland” vormen. Naar Kapln, met lekker vlezigespareribs, gesneden van reuzenzwijnen. Schleswig, aan het eind van de Schlei, waar het 27 uur plenst. Holtenau, met een vast bezoek aan Slagter Mögensen waar we al jaren klant zijn, wat hij beloont met een extra worst. Over het Kielerkanal naar de Geeste, waar het zo lang en hard geregend heeft dat het nog maar de vraag is of we onder de bruggen doorkunnen. De spoorbrug heeft nog maar een doorvaarthoogte van 240cm. Als we de schaar (waar de mast op rust) een flink stuk hebben ingekort, levert ook dat geen problemen meer op. Bremerhaven viert feest met Sail Bremerhaven 2008, hier om de drie jaar en ook hier een doorslaand succes. We hebben niet zo'n trek in de bijbehorende drukte van honderdduizenden in permanente staat van consumptie verkerende bezoekers. Nee, dan de onvergelykbare weidsheid van het Wad met de NW wind pal tegen en de volgende dag de ZO wind mee, maar dan niet harder dan 2Bft.

Aan het eind van de Haderslev fjord ontmoeten we de familie Snip uit Goes, met hun aak, de Weerlam.

“Ontmoeting met de aak Weerlam in Kappeln”

Enig zoekwerk levert op dat weerlam Zeeuws is voor een soort watersnip en de combinatie met ganzenstad Goes maakt het woordspel compleet. We maken een praatje, over het weer uiteraard en gaan ieder ons weegs. In Kappln komen we ze weer tegen, maar dan heeft zij inmiddels twee vingers minder. Bij een poging een aan de grond gelopen kieljacht los te trekken, is ze beknelde geraakt tussen de lijn en de bolder. Dachten ze de klus geklaard te hebben en de lijn te kunnen losgooien, liep het andere schip opnieuw vast. Het laat ons behoorlijk schrikken en drukt ons weer eens op de feiten omtrent de krachten waar we bij ons spelletje mee bezig zijn. Menselijke en medische hulp waren prima voor elkaar en inmiddels is iedereen weer thuis, maar toch.

“Weerlam zwaait ons uit, maar wel ernstig geblesseerd”

Gelukkig is niet alles zulke ernstige en zware kost. Hoewel? Hier en daar heb ik al melding gemaakt van onze culinaire ervaringen gedurende de reis. Beginnen we met een Zuid-Funense specialiteit, de Fynsk aeggekage, voor vier personen. Men neme: 20 eieren, 6dl room, 8 ons gerookte bacon (Let op: niet te vet) en verder tomaten, bieslook, zout en peper. Snij de bacon in 1,5 mm dunne plakken en bak ze tot ze knapperig wordt. Houdt de bacon warm en verwijder het overtollige vet uit de pan. Klop de eieren en de room met zout en peper naar smaak en schenk de massa in de hete pan. Laat de eieren en de room langzaam stollen. Versier de omelet met de bacon, schijfjes tomaat en bestrooi het

geheel rijkelijk met bieslook. Eet smakelijk met z'n viertjes.

Dan de onweerstaanbare Oostfrieze keuken. Wat te denken van een stevig bord Grönkohl, Kasseler rib, gebraden ganzeborst en Salzkartoffeln. Om te helpen met de spijsvertering, krijg je toe een glaasje diepgekoelde aquavit, Friesengeist, of soortgelijk lekkers. Voor de liefhebbers onder ons is er de ongeëvenaarde Scholle Finkenwerter Art. Bak een flinke schol, met spekblokjes, garnalen, een uitje en diverse groenten en serveer op het grootste bord dat je kunt vinden. Ook hier Salzkartoffeln, maar Bratkartoffeln kan ook. Laat het geheel gepaard gaan met één of meer stevige glazen Jeverbier. Gelukkig eten we ook vaak aan boord.

De terugreis voert ons door het bekende water van de Duitse en Nederlandse Wadden. De zehonden zwaaien ons als vanouds vriendelijk toe, in Carolinensiel is het fanfare weekend. We eten ijsjes op Spieker en oesters van de bank. Noordpolderzyl is een haven voor kajakkers, de cranberry's op Vlieland zijn rijp en de haven nieuw. Het is mooi geweest.

Groetjes, Gerke & Isolde

Wij zijn verstoorders, in hart en nieren

De titel van de laatst gehouden jaarvergadering (januari 2009) van onze vereniging luidde: Wadvaarders, verstoorders of ambassadeurs?? Hidde van Kersen van de Waddenvereniging, Albert-Jan Zijlstra, programmamanager Convenant Vaarrecreatie en Lutz Jacobi, Tweede Kamerlid voor de PvdA maakten duidelijk, dat de Wadvaarders in het verleden misschien wel als verstoorders gezien werden, maar dat die tijd toch wel lang achter ons ligt. Men ziet ons thans als Ambassadeurs.

De serie inleidingen van die ochtend werd afgesloten met een inleiding van scheidend voorzitter Maarten Snel. Hij koos voor zijn verhaal een andere invalshoek.

1990

Bij de oprichting van onze vereniging (bijna 20 jaar geleden) bestond bij overheden en natuurorganisaties het beeld dat de natuur van het Wad gebaat zou zijn bij het afsluiten van het Wad, bij meer hekken er om heen, bij een eventuele totale afsluiting. Dat was een erg simpel beeld, veel te beperkend voor de recreatie, maar ook niet goed voor de natuur. Dat simpele beeld hebben wij van meet af aan bestreden. In die tijd waren de Wadvaarders voor natuurorganisaties, terreinbeheerders en overheden ongetwijfeld verstoorders, niet alleen van de natuur, maar vooral van hun relatieve rust en hun eenvoudige denktrant, gericht op afsluiten.

90'ER JAREN

Er kwam in de 90'er jaren een droogvalbepaling dat je mocht droogvallen binnen 200 meter van de betonde geul. Ook dat was zo'n simpele weergave van de werkelijkheid. Was het ambtelijke willekeur, of eenvoud in denken, of ging het om de handhaafbaarheid? Ook de toenmalige directeur van de Waddenvereniging heeft mij wel eens bekend dat hij niet kon uitleggen waar die zoom-regeling op gebaseerd was. Simpel was het wel. Er is op zich niets tegen simpele beelden, want dat houdt de wereld overzichtelijk. Maar deze simpele benadering van het droogvallen was schadelijk voor de natuur; immers die is juist vaak kwetsbaar in dat gebied van zoom waar je zou mogen droogvallen.

Ook hier verstoorden wij diegenen die een te simpel beeld van de werkelijkheid er op na wilden houden. Wij verstoorden hun relatieve rust. Wij hebben altijd gepleit voor een regeling die zinvol is voor de natuur, want die kun je uitleggen aan je achterban en aan alle andere vaarders op het Wad.

Ambassadeurs van de Waddennatuur, maar meer nog: ambassadeurs van een debat over de inhoud en niet op basis van simpele denkbeelden, vooraf ingenomen stellingen en schuttersputjes.

Het lijkt (of leek?): "Je bent op het Wad óf voor de natuur, óf voor de recreatie". De wereld in

zwart en wit, geen nuances. Dat simpele beeld hebben wij van meet af aan afgebroken. Wadvaarders spreken niet voor niets al sinds de oprichting over "vrij EN verantwoord", ook al is dat een lastig en soms spanningsvol dilemma. En al sinds een jaar of vijf bepleiten wij een balans tussen schijnbaar tegenstrijdige belangen: enerzijds de natuurwaarden en anderzijds de recreatiewensen (voor het eerst in de KOERS-notitie 2005). Tussen die twee pijlers slaan wij de brug waar het in het Wad om gaat. Die positiekeuze heeft ons overigens geen windeieren gelegd.

Verstoorders van lieden die er een te simpel beeld op na houden, ambassadeurs van een genuanceerde benadering op inhoud.

1998

Niet alleen natuurorganisaties hielden er te simpele beelden op na. Ook Rijkswaterstaat heeft wel eens gedacht dat beheer van de vaarwegen op het Wad simpel was. RWS: "Wij bepalen wat een geul is, wanneer het een geul is en waar een geul al dan niet wordt betond. Want wij hebben daartoe de kennis, de middelen en de formele positie". Maar als de werkelijkheid op het Wad niet meer strookt met de tonnen van RWS, verstoren wij dat eenvoudige beeld van RWS, met alle plezier. Zo hebben wij in 1998 al prikken gezet langs de geul die nu het Smeriggat is, van het Wierumerwad (WW 19) naar het noorden.

HET RIF

Een laatste, heel actueel voorbeeld van een te simpel beeld van de werkelijkheid: het Rif. Vogeltellingen vormen de basis voor het al dan niet afsluiten (art. 20) van een gebied als HoogwaterVluchtPlaats. "Cijfers zijn cijfers, dus die tellingen zijn eenduidig". Simpel beeld van de werkelijkheid. Moet heerlijk zijn, om zo'n wereldbeeld te hebben. Maar niets is zo boterzacht als keiharde cijfers.

Want wat blijkt: De tellingen van de vogels op het Rif zijn helemaal niet eenduidig. Waar vogeltellers het hebben over het Rif, blijken zij te bedoelen: de oostpunt van het Rif. Waar LNV de cijfers zo interpreteert dat het hele Rif moet

worden afgesloten, geven vogeltellers aan, dat grote delen van het Rif niet eens geteld kunnen worden, wegens afstand, lichtinval en dikke bult (zelfs een telescoop kijker kan nu eenmaal niet over een bult heen kijken). Waar grote aantallen geteld zijn, blijkt dat die grote aantallen vooral buiten het vaarseizoen op het Rif zijn. En door een andere telmethode (of door een andere groep mensen) zijn dubbeltellingen niet uit te sluiten. Een simpel beeld valt in duigen. De basis voor een afsluiting valt weg. We hebben weer een rust verstoord, niet op het Wad, maar bij een beherende overheid.

Dit laatste verhaal krijgt een interessant staartje:

LNV-Noord was bereid de eigen rust te laten verstoren. Hulde daarvoor. Samen met het Watersportverbond, en gesteund door BBZ, ANWB, Toerzeilers en HISWA hebben we de kat de bel aangebonden en zijn we over het Rif begonnen. De laatste stand van zaken is, dat het alleen het oostelijk deel voor de vogels afgesloten blijft.

Wij zijn dus verstoorders, maar niet van de natuur, want van het Wad zijn wij ambassadeurs.

Wij zijn verstoorders van al te simpele beelden, van een al te simpele kijk op het Wad. En dat doen we niet om dat we dit verstoren zo leuk vinden, omdat we anderen graag pesten met hun te simpele beelden. Maar omdat wij er van overtuigd zijn dat het Wad gebaat is bij een bredere kijk op de zaak. Op het Wad is niets simpel. Dus is discussie op inhoud en op basis van argumenten een noodzaak.

Het is een bijzonder natuurgebied, maar menselijke activiteiten maken daar deel van uit. Als je op deze manier breed kijkt, dan is er heel veel mogelijk op het gebied van menselijke activiteit, als je maar verantwoord bezig bent. En daarvoor is veel overleg nodig, heb je mensen nodig die naar gezamenlijke oplossingen willen zoeken. Die zijn er vaak wel, maar niet altijd. Of ze zijn er wel, maar we weten ze even niet te vinden. De laatste jaren hebben we bij de terreinbeheerders deze mensen gevonden; Wilfred

Alblas van Natuurmonumenten hield hier twee jaar geleden een boeiende inleiding; en met Staatsbosbeheer vormden we de afgelopen jaren meer dan eens een coalitie (artikel 20; Rif). Hoe belangrijk het is om voor de inhoud te blijven gaan, beschreef ook Sip Wiebenga (tot voor kort directeur van de KNRM) in zijn brief naar aanleiding van mijn vertrek: (citaat): " Nog steeds noem ik de Wadvaarders als een club met inhoud die het spel zuiver, verstandig, op inhoud en met succes meespeelt. Dat is een voorbeeld geweest voor onze houding richting andere partijen op het Wad. Dus ... Bravo!" (einde citaat).

Focus op inhoud leidt tot creatieve oplossingen, waarvan ik twee voorbeelden noem:

De Erecode voor droogvallen was nooit to stand gekomen als niet een aantal mensen bereid was geweest om nog eens goed naar het nut en de noodzaak van de droogvalregeling te kijken. En recentelijk waren diverse personen en instanties bereid de waarde van de vogeltellingen van het Rif nog eens eerlijk tegen het licht te houden.

Focus op inhoud leidt tot boeiende en soms onverwachte coalities. En dat leidt uiteindelijk tot veel ruimte voor vrij en verantwoord varen en droogvallen op het Wad. En daar zijn wij als vereniging Wadvaarders al bijna 20 jaar de ambassadeurs van.

Maarten Snel

Inleiding bij de 19e jaarvergadering van de vereniging Wadvaarders

BEGIN NOVEMBER WEER 'WADVAREN IN DE REGIO' !

Er zijn Wadvaarders die de najaarsbijeenkomsten in Woerden en Zwolle al ervaren als het begin van het komende vaarseizoen. En dat schept vanzelfsprekend verplichtingen. Begin november hebben we dan ook weer twee regionale ledenbijeenkomsten vastgesteld. Oud-bestuurslid en eerst-uitvoerende van de in maart gehouden 'Grote Wadvaarders Enquete', de heer Eilard Jacobs, zal dan nader ingaan op verschillende in het oog springende aspecten die daarbij aan de orde - en aan het licht- zijn gekomen.

Zoals gebruikelijk zal er ook ruimte zijn voor ervaringsuitwisseling. Wellicht is er ook nog nadere informatie over de lustrum-algemene ledenvergadering in januari op Texel. Nadrukkelijk zij vermeld dat deze bijeenkomsten niet bedoeld zijn als ledenvergadering, maar in het bijzonder voor informatie- en ervaringsuitwisseling.

De bijeenkomsten vinden plaats op woensdagavond 11 november in Woerden, (niet in De Baron, maar) in het zalengebouw Concordia op het Kerkplein. In Zwolle kunnen we als vanouds weer terecht in een zaal van de Oosterkerk, op donderdagavond 12 november.

Nadere informatie wordt de leden nog toegezonden in de tweede helft van oktober.

Gerd Beunk.

Waddencentrum ECOMARE

In januari 2010 wordt de 20e jaarvergadering van de vereniging Wadvaarders gehouden in het waddencentrum Ecomare op Texel.

Ecomare is het centrum voor wadden en Noordzee op Texel. Het bevat een zeehonden- en vogelopvang, een natuurmuseum en een kenniscentrum. Er kunnen excursies worden geboekt en het bezoekerscentrum van het Nationaal Park Duinen van Texel is er gevestigd. Ecomare ligt in De Koog, vlakbij het strand. Voor wadvaarders is de locatie dus niet zo gunstig, maar het centrum is wel een bezoekje waard. In deze rubriek worden enkele interessante gebeurtenissen van de afgelopen periode uitgelicht.

DE ZEEHONDENOPVANG

In de zeehondenopvang van Ecomare worden in de herfst vooral jonge gewone zeehonden verzorgd. Zeehonden zogen hun jong slechts één maand. Daarna moet het jong zich in zijn eentje zien te redden. Hij moet uit zichzelf gaan jagen als hij honger krijgt. De eerste weken teren de jongen in op het vet dat ze tijdens de zogperiode hebben opgebouwd. De jongen die in de opvang terecht komen, hebben niet uit zichzelf ontdekt dat vis lekker is. Zij spoelen dan sterk vermagerd en verzwakt aan.

Weer zo gezond als een vis. Foto: Andrys Stienstra

In de opvang dwingen de verzorgers de dieren vis te eten. Ze stoppen de vis in hun bek, net

zolang tot ze zelf gaan eten. Als een jong medicijnen nodig heeft, worden die gewoon in de vis verstopt.

Opgevangen zeehonden hebben door hun ondervoeding een verminderde weerstand. Daardoor hebben ze vaak ontstoken wondjes. Ze hebben bovendien bijna altijd last van longworm. Met de juiste medicijnen zijn deze problemen goed te verhelpen. En als ze eenmaal hebben geleerd hoe ze vis moeten eten, kunnen ze snel weer op gewicht zijn. De diervverzorgers laten ze dan op een zandplaat in de Waddenzee weer los.

TREKKERVIS BIJ ECOMARE

Een Texelse visser bracht onlangs een levende trekkervis aan land. De ongeveer 20 cm grote vis zwemt nu achter de schermen bij Ecomare. De trekkervis hoort eigenlijk in warmer water thuis. Soms komt hij in de Noordzee terecht. Deze alleen-levende vis kan tot 60 cm lang worden. Hij dankt zijn naam aan het uiterlijk van de voorste graat van de rugvin, die aan de trekker van een pistool doet denken. Deze graat kan de vis oprichten en vastzetten met de volgende graat, die weer kan worden vastgezet door de graat daarachter. De trekkervis kan zich op deze manier, in geval van gevaar, vastklemmen in een spleet tussen rotsen. Een eventuele belager krijgt hem dan niet uit de spleet.

Het heeft even geduurd voor de trekkervis ging eten. De diervverzorgers hebben eerst verschillende dingen aangeboden die hem niet beviel. Stukjes inktvis, garnalen, mysis, haring, hij liet alles liggen. De diervverzorgers begonnen zich al zorgen te maken, maar gelukkig hebben ze uiteindelijk iets gevonden wat hij wèl lust. Als ze het vlees uit een haring schrapen en daar balletjes van kneden, eet de vis het met smaak op.

Trekkervis; foto door Bert Hoeve, Ecomare

De trekkervis is inmiddels gewend aan zijn nieuwe verblijf, het koude water en het voedsel. Hij zwemt op zijn gemak door een groot aquarium achter de schermen. Hopelijk kan hij over een tijdje naar het zeeaquarium verhuizen, zodat hij ook zichtbaar wordt voor het publiek.

VUURTOREN TEXEL OPEN

Op de noordpunt van Texel staat al sinds 1864 een vuurtoren. Inmiddels is de permanente bezetting van de toren beëindigd en is hij verhuurd aan Stichting Texels Museum, waar ook Ecomare deel van uitmaakt. De stichting heeft de toren toegankelijk gemaakt voor het publiek. De openings- en sluitings-tijden wisselen per seizoen. Informatie hierover is te vinden op www.vuurto-rentexel.nl.

De entree tot de toren bedraagt € 3,- p.p. Op de verdiepingen zijn kleine exposities ingericht over de functie en de geschiedenis van de toren. Op de omloop reikt het zicht bij helder weer zelfs tot Terschelling.

DIGITALE ENCYCLOPEDIË

Ecomare heeft een informatiecentrum, waar alle berichten die over de wadden en Noordzee verschijnen worden verzameld. De opgedane kennis is gebundeld in een digitale encyclopedie, die regelmatig wordt bijgewerkt. Deze digitale vraagbaak is te raadplegen via de website www.ecomare.nl onder de knop 'encyclopedie'. Het bevat een schat aan informatie over de meest uiteenlopende onderwerpen: van dieren en planten tot delfstoffenwinning en zeerecht.

Daphna Lavy, Ecomare

In het voorjaar van 2009 verzorgde Ecomare voor de vereniging Wadvaarders twee maal een cursus over Wadvaren en alles wat daarbij komt kijken; met nadruk op datgene wat we in de natuur tegenkomen. Komt er in 2010 weer zo'n cursus?: Bij voldoende belangstelling wel

Lucy Klanderman beschreef haar ervaring (april 2009) als volgt

Veranker het Wad --- cursus voor Wadvaarders in Ecomare op Texel

Zaterdag 11 april: een stralende dag met volop zon, een mooie dag om naar Texel te gaan. Sommige diehards met eigen boot, anderen al een dag eerder, maar wij vertrokken 's morgens vroeg met trein en veerboot uit Beverwijk. Verbaasd dat er niet meer waren, reden we in een grote toerbus met slechts twee andere echtparen (die we op de boot al als Wadvaarders hadden gespot), naar Ecomare. De andere deelnemers bleken al in het leslokaal klaar te zitten. Het werd toch grotendeels een dag binnenblijven, en dat met dat mooie weer! Maar het was alleszins de moeite waard. De cursus was al uitgebreid uitgetest bij Bruine Vlootshippers, al kregen die er twee dagen voor.

ONTSTAAN VAN HET WADDENGEBIED.

Verschillende medewerkers van Ecomare werkten mee aan de cursus, alsmede iemand van het ministerie van LNV, van het onderzoeksschip Phoca.

Allereerst gaf Pierre Bonnet een overzicht met diapresentatie over het ontstaan van het wadengebied. We leerden van alles over de plattentektoniek, de reis van West-Europa over de wereldbol: 500 miljoen jaar terug "woonden" we op de plek van Suriname en wandelden vervolgens via Noord Afrika en het Middenlandsezeengebied tot de huidige ligging in de laatste IJstijd. Dat alles verklaart de bodemvondsten

van b.v. zoutlagen en de vorming van aardgas en olie. Het Waddengebied is door de IJstijden gevormd. Zo vond er veenvorming plaats toen 1600 jaar geleden de zeespiegel 1 meter lager was dan nu, werd er keileem aangevoerd en werden door zandverstuivingen de eilanden gevormd. De werking van eb en vloed maakt het waddengebied bijzonder voedselrijk en een paradijs voor flora en fauna. Hoewel er geen grote scheepvaartroutes door het gebied lopen, vormt de ermee gepaard gaande vervuiling wel degelijk een gevaar voor plant en dier. Slechts 0,01 % van de zeeën kennen een wadengebied, dus zijn we bijna uniek.

PLANTEN EN DIEREN.

Jaco Spek nam het stokje over met een verhaal over de voedselketen, ook weer geïllustreerd met een presentatie met een mooie serie platen. We leerden dat plankton zowel dierlijk als plantaardig kan zijn en aan de basis ligt van de voedselketen, die eigenlijk een piramide is. Bovenaan staat de zeehond.

"Nogmaals de twee zeehonden, foto door Erik van Dijk"

Ondiep water is o.a. zo voedselrijk omdat er veel zonlicht in doordringt.

VOGELS EN VISSSEN.

Na al die theorie waren we benieuwd naar het aangekondigde practicum. Eerst dat van de vogels, onder leiding van Dick Schermer. Na een korte introductie over fourageren en hoogwatervluchtplaatsen, moesten we met de opdrachten aan de slag: in het museumgedeelte een 16-tal vogels vinden uit al die opgezette exemplaren en dan ook nog noteren wat ze eten en welk geluid ze maken. De kleinere vogels waren moeilijk te vinden, iedereen verdrong zich voor de vitrines en de vogelgeluiden waren

haast alleen door elkaar te horen. Maar we hebben ons uitstekend vermaakt, vooral met de mooie doorzichtige vogelsporenzoeker.

“Goed te herkennen: de kluut; foto Ecomare”

Na de prima lunch gingen we verder met de vissen, weer met Pierre Bonnet en Jaco Spek. In onze map zaten ook viszoekers, sleutelkaarten om een vis te kunnen herkennen en benoemen. Na een korte uitleg daarover kregen we een blaadje met vissenplaatjes, die we moesten determineren.

Dat bleek met rondvissen lastiger te zijn dan met platvissen.

VERVUILING EN VIS- EN VOGELOPVANG

Een aangrijpend verhaal kregen we van de verantwoordelijke man van de opvangafdeling van Ecomare, ook geïllustreerd door (akelige) beelden: over plastic in vissen en vogelmagen, over de ellende van rondslingerend touwwerk en

netten en over de olieslachtoffers. Daar werd je niet vrolijk van, vooral in de wetenschap dat ondanks vogelwasmachines en heel veel zorg er van de 1000 olievogels na 1 jaar nog maar 6 in leven zijn! Dat is een ontmoedigend klein aantal, maar toch blijft men doorgaan, al is het maar om mensen ervan bewust te maken wat er eigenlijk gebeurt.

REGELS

Na al deze interessante natuurzaken was de bijdrage van dhr. Van Dijk van het ministerie van LNV van een heel andere orde. Na zijn verhaal over regeltjes en wetten –toch al niet het boeiendste onderwerp– wilde hij over de erencode en het convenant vertellen, maar voor ons Wadvaarders was dat al gesneden koek.

SHELPEEN EN PIEREN

Hoera, eindelijk naar buiten! Hoewel we uiteraard wel even naar het voeren van de zeehonden zijn gaan kijken, is dit het enige “buitenonderdeel”: we gaan het wad op. In de bus erheen krijgen we nog allemaal iets schelpachtigs om te determineren. Gelukkig hebben we ook een schelpzoeker en een tabel voor schelpdieren in de map zitten, maar dit blijkt toch wel heel wat moeilijker dan vogels of vissen herkennen! Gewapend met duwnetten en rieken gaan we met Pierre Bonnet en Jaco Spek het wad op, op zoek naar bodemleven en alles wat je kan vinden aan biologisch materiaal. Na een steek

“Het wad op”; foto Ecomare

met de riek komt er al heel wat boven: oranje draadwormen, pieren en hoe die ook allemaal mogen heten. We vinden vogelsporen, maar helaas hebben we de sporenzoeker even niet bij de hand.

Aan de waterlijn worden er met het net wat dingen opgevist, waaronder kleine ronde kwalletjes die net knikkers lijken. Al gauw moeten we echter weer terug: de dag zit zo vol, dat er niet overal genoeg tijd voor is.

TOT SLOT

In het havenrestaurant van de veerboot eten we nog met z'n allen een broodje en krijgen we onder het genot van een kopje koffie een heus certificaat uitgereikt. Alleen de handtekening van onze secretaris Jaap Bosch ontbreekt er op: die komen we wel op de eerstvolgende jaarvergadering vragen!

Al met al een bijzonder informatieve, fantastische, maar overvolle dag. Dat wij maar één dag de tijd hadden tegenover de Bruine Vlootschippers twee was te merken: voor sommige onderdelen was eigenlijk te weinig tijd, ondanks dat wij, als tweede groep, een uur eerder begonnen zijn dan de eerste in maart. Een beetje jammer was dat er wel erg veel verschillende mensen voor al die onderdelen waren ingeschakeld. Dat betekende iedere keer opnieuw weer aan elkaar wennen. Maar dat waren wat mij betreft de enige kritiekpuntjes. We hebben veel geleerd, leuke contacten gelegd en een prachtig naslagwerk meegekregen met allerlei nuttige zoek sleutels.

Van harte aanbevolen voor alle Wadvaarders!

Lucy Klanderman

Waar kan je nog op rekenen?

Het was deze zomer weer eens duidelijk, je kan tegenwoordig nergens meer op rekenen. Wij begonnen onze vakantie in juni met prachtig weer, maar een lekker westenwindje om naar het oosten te varen? Ho maar. En toen we in juli terug wilden naar het westen was dat westenwindje er natuurlijk wel, maar toen wilden ze maar geen mooi weer voorspellen (en die voorspelling kwam nog uit ook).

Een plekje in de haven van Terschelling om een weekje cultureel door te brengen zit er ook niet meer in. "De haven en de jachthaven van Terschelling zijn vol" wordt je een half uur na ieder oneven uur meegedeeld. Dat wordt door de havenmeester ook volgehouden als er halverwege Oerol een flinke vloot boten weer Harlingenwaarts is vertrokken, maar daar traptten we maar gewoon niet in.

Ook andere havens doen aan vol. Vlieland geloof ik de hele zomer. We gokten er op dat de windvoorspelling "west 5" zou uitkomen en gingen er toch heen. En het wonder gebeurde, het ging niét uit het zuiden waaien (het werd wel 5) dus konden we rustig droogvallen. Waar je dan onder Vlieland weer niet op kan rekenen is dat er een keurig vlak en hard zandje is waar we met onze 1 m diepgang, keurig met half tij op kunnen. Dat was er overigens wel, maar dat zie je niet met hoogwater (er lag trouwens al iemand anders). Enfin, dan maar 's avonds weer van de plaat af en ankeren op de stroom. De volgende ochtend bleek dat we op ons anker, althans met de hoeveelheid gestoken ketting, beter ook niet te veel konden rekenen. We werden, toen de vloedstroom met half tij zijn volle kracht ging uitoefenen, met een vaartje van ca 1 m per minuut naar een wel heel kostbaar uitzien jacht toegedreven, dat kennelijk wel voldoende ketting had gestoken. Dat lijkt niet snel, maar toen we na een uurtje in plaats van 70 m nog maar 10 m. vanaf het prachtig in de verf

zittende kapitaal lagen, gingen we toch maar alvast anker op. Daardoor gingen we vroeger in het tij onder Vlieland door richting Texel, dan volgens onze berekening verstandig was. Kijk en dán kan je plotseling wél weer op je berekening rekenen. We liepen, niet lang nadat we de laatste ton van de Vliesloot gepasseerd waren, inderdaad keurig aan de grond. Dat gebeurde nog wel een paar keer, scharrelend over de platen. En toen we eigenlijk op het punt stonden het maar op te geven en tegen de nog wel opkomende vloed in terug te varen naar Vlieland, kwamen we bij de prikken van het Lange Gat. Kijk, dat was nog eens een meevaller. Want prikken die op hun plaats staan is wel het laatste waar je op rekent op het Wad.

Nu we het over “ergens op kunnen rekenen” hebben. Wat mij opviel deze zomer dat als er harde wind voorspeld werd die ook keurig kwam, inclusief de beloofde windstoten tot 9 bft. Als er echter een lekker zeilwindje beloofd werd dan kwam die niet, of later, of uit een andere richting of maar heel eventjes (namelijk net op dat stukje waar jij toch even tegen de stroom in moest stomen).

Nee het enige waar je ook deze zomer weer echt goed op kon rekenen was het getij. Dat hield zich keurig aan de getijtafels. Hoog als het hoog moest zijn en nog laag tussendoor ook. Alleen schrijft de getijtafel ook nog keurig voor hōe hoog of laag en daar nam het getij het soms niet zo nauw mee. Nou kan me dat ook lang niet altijd schelen, maar het getij houdt zich natuurlijk weer nou net niet aan de beloofde hoogte als je toevallig een ondiepte wil passeren. Maar we zijn toch maar weer losgekomen. In Duitsland lossen ze dat verstandiger op, daar vertellen ze het getij niet in de getijtafels hoe hoog het moet worden. Daardoor is het getij daar gewoon altijd hoog genoeg om rond hoogwater ongeveer overal overheen te kunnen.

Eilard Jacobs

Honden mee aan boord op de Waddenzee en hoe houden die zich ten opzichte van de Erecode.

Al zo lang als ik vaar gaan mijn honden mee aan boord. Dat is al meer dan 30 jaar. De allereerste was niet als pup zijnde aan boord gekomen, maar de rest van mijn honden gingen als pup zijnde al mee varen. Ik heb duidelijk gemerkt dat ze het varen erbij vinden horen en makkelijker zijn als ze in de puppytijd al mee zijn geweest. Ik vind dat de honden altijd een onderdeel van mijn gezin zijn en ze gaan dan ook bijna altijd mee. En als we gaan varen zeker. Wij hebben al meer dan 30 jaar Cairn Terriers, stoere handzame hond.

Ik vind dat je verantwoordelijk bent voor die honden en dat je ervoor zorgt dat je geen overlast veroorzaakt. We zijn met honden naar Duitsland, Denemarken, Zweden, Noorwegen, Groot Brittannië, Frankrijk, en België gevaren. Overal waar ik kom ga ik ervan uit dat ik te gast ben en dat ik me aan de regels houd. Ik heb altijd poepzakjes bij me en ik zorg ervoor dat mijn honden geen overlast veroorzaken.

In Groot Brittannië en wel in Weymouth liep ik met mijn honden naar een groot grasveld in het midden van het plaatsje. Tot mijn genoegen zag ik daar kinderen, honden los en honden aan de riem door elkaar lopen. Er speelde een drumband in de Carrousel en dat ging allemaal probleemloos. Hoe kan dat nu wel in Engeland en niet meer in Nederland.

In heel Groot Brittannië ruimt men de hondensoep op. Iedereen doet dat en iedere hondbezitter weet dat als je een hond hebt je ook de poep moet opruimen. Daarbij neemt men de verantwoordelijkheid voor een hond die niet betrouwbaar is en niet goed onder appèl staat. Die hond wordt aangelijnd.

“Aanlijnen? Foto door Miss Chien”

Zo vind ik dat ook als ik ergens drooggeval-
ben op de Wadden. Je houdt rekening met de
natuur en je zorgt ervoor dat je honden geen
verstoring daarvan veroorzaken. Als er op het
wad nog een beetje water staat kan je de hon-
den even uitlaten. Als het wad net droog is
komen de vogels en houdt je de honden aan
boord. Er daalt altijd een serene rust neer als
het wad net droog is en de honden komen dan
meestal ook net als de bemanning tot rust. De
vogels trekken weer verder als het water weer
op gaat komen. Een prima tijd om zonder te ver-
storen de honden uit te laten.

Helaas moet ik ook met lede ogen aanzien dat
er mensen zijn die niet die verantwoordelijk-
heid nemen voor hun honden en die er de ver-
oorzaker van zijn dat er overal regeltjes worden
opgesteld, waardoor ik met mijn honden niet
meer overal mag komen en ze vrij mag uitlaten.
Als ik verbaasde uitroepen hoor van mede-
hondeneigenaren: “ruim jij de poep op?” Dan zeg
ik altijd, ja ik ruim het op want ik wil graag hier
mijn hond blijven uitlaten en als er weer iemand
is die zich aan de hondenpoep irriteert, komt er
wel weer een verbodsbord. Zo ook de mensen
die de honden op het wad uitlaten en daarbij
de vogels verstoren; dat houdt voor mij in dat
er weer een verbod bij komt en ik straks met
mijn honden niet meer welkom ben op het wad.

Als mede-hondeneigenaren dat nou is zouden
beseffen en zich op dat punt wat verantwoor-
delijker zouden gedragen. Maar ook de overhe-
den zouden moeten stoppen om op het asociale
gedrag van een enkeling te reageren met een
nieuw regeltje, in plaats van die enkeling op
zijn gedrag aan te spreken eventueel te bekeu-
ren. Zodat het niet ten koste gaat van een grote
groep goedwillende mensen.
Dan zou er misschien een ideale situatie ont-
staan zoals in Weymouth.

Saskia de la Chambre – de Vlas.

*Naar aanleiding van dit artikel van Saskia publi-
ceert de redactie van Berichten de mening van
een andere hondenbezitter over het al dan niet
aanlijnen van een hond op het Wad. En daarna
komt ook het bestuur aan het woord.*

REACTIE 1:

Onze Labrador Tommie, twee jaar geleden over-
leden, was een zeer goed opgevoede hond en
had de cursussen in zijn puppietijd en daarna
glansrijk doorstaan. Tommie luisterde zeer
goed. Ik kon rustig zelf oversteken over een
drukke weg en Tommie ging pas over als ik hem
het commando gaf. Het heeft ons veel energie
gekost om hem goed te laten luisteren.
Elke hond en ook onze hond is wel eens ondeu-
gend en doet ineens dingen die hij anders
“nooit” zou doen.

Een discussie om honden los te laten in natuurgebieden moeten wij nooit aan beginnen. Ik ben er gewoon mordicus op tegen. Ik liet mijn hond los in gebieden waar dat voor de natuur en omgeving geen overlast bezorgde. Dus nooit in de buurt van vee, wild, etc.. Het leven ook voor de wadvaarder moet wat betreft honden duidelijk en simpel zijn: nooit honden los laten op het wad. (punt)

Roel Luiten

REACTIE 2 :

Wat honden betreft is het op het Wad als op de Hoge Veluwe: honden aan de lijn. Geen enkele discussie.

Gerd Beunk

REACTIE 3:

Het bestuur van de vereniging Wadvaarders hanteert al jaren een duidelijke en strikte gedragslijn, gebaseerd op de volgende redenering:

LNV heeft de wettelijke plicht om zorg te dragen voor bescherming van het milieu. De gemakkelijkste weg zou zijn een gebied af te sluiten op grond van artikel 20 van de Natuurbeschermingswet, de "groene hekjes" op de kaart. We zijn nu een paar jaar bezig om in overleg uit te vinden hoe het anders kan: geen hek er om maar gedrag aanpassen en gebieden vrijgeven. Over welk gedrag op welke punten aangepast moet worden zijn we het nog niet eens, maar drie zaken komen steeds weer op tafel: sjouwen door HVP's en broedplaatsen, barbecueën op het Wad en loslopende honden. Als wij nu gaan mitsen en maren over honden valt de rest in duigen.

Niemand hoeft zijn hond op een plaat los te laten, ga daarvoor maar naar de wal. Als je dat zielig vindt voor die hond laat je hem maar thuis. Het algemeen belang vraagt van ons helderheid en duidelijkheid.

Dus is het standpunt van de Wadvaarders: Honden lopen niet los op het Wad.

Jan Asselbergs,
voorzitter Wadvaarders

Van Cuxhaven via Neuwerk en Dorumersiel naar Wangerooge.

Het seizoen zit er weliswaar zo'n beetje op, maar voor volgend jaar kan onze beschrijving voor anderen nuttig zijn.

Zondag 2 augustus; na een onrustige nacht in de haven van Cuxhaven om 12.45 uur met twee Lemsteraken vertrokken op weg naar Neuwerk. Helaas motregen en wind NW 4/5, dus op de motor. Met gierend tij mee schiet dat toch lekker op: ruim 11,5 km/uur. Bij het invaren van het wad klaart het gelukkig op en kunnen we genieten van de tientallen zeehonden en honderden vogels op de banken. Om 15.15 uur stranden we -letterlijk in het zicht van de haven. Vlak vóór de witte lichtmast blijkt een drempel te liggen. Dat wordt rustig een hapje eten en om 20.00 uur anker op en naar de steiger. Aan de damzijde staan 3 oude houten palen die een prima voor-aanleg bieden. We knopen de aken aan elkaar en steken beiden een hekanker in de grond. Nog een slaapmutsje en dan voldaan te kooi.

Voor schepen met onze diepgang van 90-95 cm is het verstandig om 1 uur na hoogwater uit Cuxaven te vertrekken. Om zeker te zijn van een vlotte doorvaart moet je het laatste stuk van de priel naar Neuwerk 2 tot 2,5 uur vóór of na hoogwater passeren (afhankelijk van de hoogte van het dagtij). Er vaart een passagiersbootje "Flipper" dat een diepgang heeft van 1,20 m. Dit kan een goede maatstaf zijn.

Maandag onder een stralende zon het eilandje rondgelopen. Prachtig gebied, een aanbeveling waard.

Dinsdag superzonnig met windje W 2. We besluiten naar Dorumersiel te gaan. Rustig tuffend over een oliegladde zee bereiken we de haven. Wel meteen na het loskomen bij Neuwerk vertrekken anders is de haven van Dorumersiel onbereikbaar. Het is een vissershaven die geheel droogvalt en erg slijkgig en bultig is.

Bij laag water hang je enigszins schuin aan je meertouwen in de prut. Aardig, rustig plaatsje, maar erg klein.

Woensdag; zodra we voldoende water onder de kiel hebben (d.i. 1 uur vóór hoogwater) de geul uit op de motor. Daarna zeil bij en met windje O-NO 3/4 de Robinsbalje uit tot het zwart/gele noordbaken, daarna via Tegeler Rinne T5, Hohe-wegrinne 16a/A16 (WP 3575), Mittelplate M8, Oldoogrinne 18 (WP 3672) naar Blaue Balje B2 en zo naar de oostkant van Wangerooge om daar ongeveer 1 uur vóór laag water te ankeren.

Al met al een mooie route om te varen als het op zee te ruw of te onvoorspelbaar is.

Behouden vaart
Anneke en Henk Pieters.

Reactie op het artikel van Ciska van Geer (B 73) over de zeehonden in de Waddenzee.

Mijn oudste zoon is nu 40 jaar, zijn jongere broer 38. Ruim 30 jaar geleden brachten wij onze vakantie gewoontegetrouw door op het Wad met onze Schokker. We lagen in de haven van Baltrum en hadden met de jongens afgesproken dat we bij mooi weer zouden gaan droogvallen. Het was de ideale dag, prachtig weer, weinig wind en laag water om een uur of twee. We liepen dus in de ochtend de plaat op en de jongens stonden klaar met schepjes en emmertjes, want ze gingen een enorm fort bouwen en dat tegen de opkomende zee beschermen.

Het werk was nog maar net begonnen toen we zeehonden de plaat op zagen komen. We riepen de jongens terug aan boord en probeerden ze uit te leggen dat de zeehonden kwamen om

uit te rusten en dat ze bang van mensen waren. Dat werd aan boord een wat hachelijke situatie; moeten we nu de hele dag aan boord blijven zitten, en jullie hadden beloofd, enz. De zeehonden (een stuk of 20) lagen inmiddels heel tevreden op steenworp afstand en leken niet erg verontrust. We capituleerden en gaven de jongens toestemming aan de waterwerken te beginnen, als ze maar niet teveel lawaai maakten en niet teveel heen en weer gingen rennen.

Tot onze verbazing trokken de zeehonden zich nauwelijks iets aan van de schepwerkzaamheden en we hadden fantastische uren, tot plotse-ling alle zeehonden te water gingen. Waarom? We hadden geen idee. Even later werd het duidelijk, we hoorden mensenstemmen en na ongeveer 10 minuten waren we omringd door een ploeg wadlopers, die vroegen of we vergaan waren, etc. Ons volgbootje werd gebruikt om uit te rusten en het had weinig zin om te zeggen dat we dat niet zo prettig vonden, maar enfin. Geen enkele zeehond heeft zich laten zien, maar zodra de groep gepasseerd was kwamen ze terug op de plaat en gingen op vrijwel dezelfde afstand liggen.

“Niet alleen bij familie Bijleveld kwam een zeehond poolshoogte nemen”

Toen het fort dreigde ten onder te gaan was onze fanatieke jongste zoon wat te laat om terug bij de boot te komen, hij moest een steeds groter wordend geultje door waden/zwemmen en durfde niet omdat de zeehonden er inmiddels rond zwommen. Het heeft ons veel overtui-

gingskracht gekost hem te bewegen over te steken en zich niets aan te trekken van die zeehonden. We hebben geprobeerd een foto te maken, maar dat is helaas een mislukking geworden. Volgens mij heb ik ergens gelezen dat droogvallen voor Baltrum tegenwoordig verboden is, maar ik koester deze herinneringen.

Emmy Bijleveld-Huussen

Wadvaarderskalender

De Wadvaarderskalender begint al een jarenlange traditie te worden. En ook voor 2010 willen wij weer via de site een kalender aanbieden met foto's van het wad gemaakt door Wadvaarders. Dat deze gewild is blijkt wel dat er voor 2009 duizenden kalenderbladen zijn gedownload.

Ook uw foto kan op de Wadvaarderskalender komen! Wat moet u daarvoor doen? Selecteer enkele van uw mooiste wadfoto's (maximaal 3) en stuur deze naar kalender@wadvaarders.nl. De foto moet een minimale resolutie hebben van 3000x2000, en van liggend formaat zijn, zodat hij goed overkomt op het kalenderblad. Uit de inzendingen worden de 12 mooiste geselecteerd. De drie beste inzendingen ontvangen een complete kalender (met referentieplaats naar keuze) thuis.

De kalendercommissie
Hans Fix
Annemarie Zuydweg-Fix

Dellewal

Oplettende lezers leveren de redactie van Berichten soms interessante copij. Zo ook de heer Kuhlmann, die het volgende voor ons las in De Terschellinger van 10 september jl.

Watersportvereniging wil ankerplaatsen op Plaat

De Plaat voor de Dellewal moet deels uitgebaggerd worden om in het hoogseizoen ankerplaatsen te creëren voor recreatieschepen, die de jachthaven niet meer in kunnen, en de zeiljeugd ruimte te geven. Dat bepleitte Nico Booij namens Watersportvereniging 'het Wakend Oog' als inspreker in de raadscommissie van vorige week.

Booij wees erop dat de veiligheid in de Terschellinger jachthaven ook in de toekomst te waarborgen is, als de Plaat deels als overloop gebruikt kan worden voor schepen die niet in de jachthaven terecht kunnen in het seizoen vanwege grote drukte. Een ander deel van de Plaat zou geschikt gemaakt moeten worden voor droogvallers, hetgeen nu door de gemeente verboden is. "Zowel ankeren als droogvallen zijn onwenselijk op veel plaatsen op het wad, daarom liever gecontroleerd binnen de havendammen op de Plaat."

Bij de start van de jachthaven eind jaren '80, begin jaren '90 werd bepaald dat droogvallen niet langer toegestaan is op de Plaat. Een argument als 'horizonvervuiling' werd toentertijd misbruikt om dit besluit te beargumenteren. Waddenschippers, verenigd in de Wadvaarders, hebben jarenlang tevergeefs geprotesteerd tegen deze beperking, omdat hen een veilige ankerplaats door de neus werd geboord door de gemeente Terschelling.

Uit De Terschellinger, met dank aan de heer J. Kuhlmann

De zelfde Johan Kuhlmann reageert op een artikel in de Leeuwarder Courant. Met naschrift van het bestuur.

Het Wilde Oosten van Terschelling

In de Leeuwarder Courant van zaterdag 8 augustus 2009 werden wij opgeschrikt door een artikel van de hand van mevr. M. van der V. getiteld: "Open armen in het Wilde Oosten".

M. is journaliste en natuurliefhebster. Een fietstocht naar het Wilde Oosten van Terschelling is haar onderwerp.

Het is dazendag. Soms zit er maar één letter verschil tussen waan en werkelijkheid. M. wordt gestoken door het gevreesde insect. Het gif doet zijn werk en ontnemt haar het zicht op de realiteit. Maar gelukkig is redding nabij.

In het Wilde Oosten van Terschelling treft zij Open Armen aan. Er blijken daar vier nieuwe soorten medemensen te vertoeven; Nota bene daar waar men eigenlijk niemand wil zien om de betovering van de overweldigende natuur niet te verstoren. Er zijn toezichthouders, gastheren, boswachters, veldwachters en districtmanagers. Ze zijn gehuisvest in hokjes en keten. M. krijgt van hen te horen dat er veel mis is met het gedrag van vaarrecreanten op het Wad. Dit is volstrekt in tegenspraak met de realiteit, zoals onderzoek heeft aangetoond: de verstoring van de natuur door vaarrecreanten is gering.

De ambtenaren zijn eenzaam, elk in hun eigen keet en heel blij met de komst van M. Hun opdracht omvat: opvangen, gastvrij onthalen, complimenteren, mee naar toe nemen, informeren en optreden; voorwaar onnodige bemoeizucht; die het gevolg is van onze therapeutische samenleving.

Zij worden, blijkens het artikel, verscheurd tussen enerzijds het van de duinen willen schreeuwen van de schoonheid van de Boschplaat en "pijlen zetten bij verbluffende uitzichten". Anderzijds willen ze die schoonheid liever streng geheim houden voor die verrekte wadvaarders die er toch komen ondanks dat de vaarweg langs de Boschplaat niet meer bebaakend is. Nog maar weinig wadvaarders komen er

met hun boot en vallen soms droog op het wad. Zij kunnen dankzij de moderne navigatie toch hun weg vinden naar het Paradijs. Jammer! Je kunt ze niet zomaar aanspreken, zoals dat kan met bezoekers, die over land naar de natuurgebied komen; want meestal zit er water tussen. Dat maakt hen tot verdachten in de ogen van de ambtenaren.

Daarom is er in de vorige eeuw een traditie ontstaan van wederzijds elkaar bestrijden in woord en geschrift. Maar de tijden zijn veranderd. Belangengroepen, zoals natuurbeschermers, bruine vloot, wadvaarders en overheden hebben besloten om de nutteloze strijd te staken en te vervangen door het "Convenant Vaarrecreatie Waddenzee". Waarin gedragsregels worden geformuleerd. Dit is de Gedragscode; die gebaseerd is op de Tien Geboden van onze vereniging.

De vereniging heeft al jaren geleden zulke gedragsregels ontwikkeld en uitgedragen. In het Convenant wordt getracht de soms tegengestelde belangen te overbruggen. Dat is wonderwel goed gelukt en het Convenant is door alle betrokken organisaties ondertekend.

Dat op het uitvoeringsniveau nog steeds de strijd in leven wordt gehouden, is leuk voor intern gebruik, maar doet wat gedateerd aan. Alsof het nog 1999 is, gaan de uitvoerende ambtenaren door met het katten op de wadvaarders. Dit is niet in overeenstemming met hun opdracht: en in conflict met de huidige aanpak van Staatsbosbeheer, Fryske Gea, Wadvaarders en Natuurmonumenten

Maar dat zij ook onze journaliste mevr. M. de V voor dit karretje weten te spannen, is stuitend!!

Johan Kuhlmann

NASCHRIFT DOOR HET BESTUUR:

De tekst in de Leeuwarder Courant waar Johan Kuhlmann op reageert is geschreven door een journaliste, niet door Staatsbosbeheer. Navraag bij SBB leerde ons dat men ook daar niet blij was met dit stuk. Eén van de geciteerden was niet eens bij het interview aanwezig geweest. Het bestuur gaat hier verder niet op in

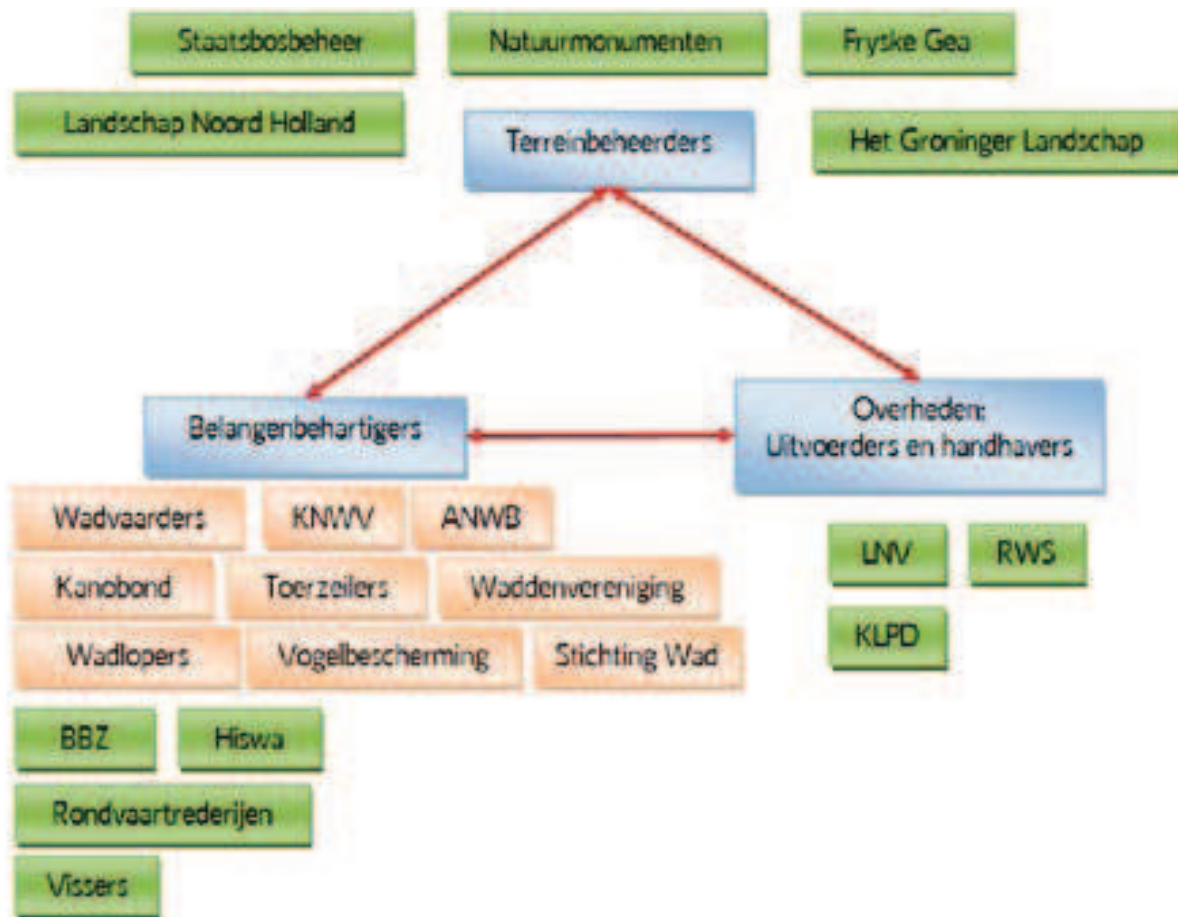

Klokken gelijk zetten met Staatsbosbeheer

Periodiek praten wij met Staatsbosbeheer om -zoals dat in polderland heet- de klokken gelijk te zetten. Dat heeft zo zijn nut, want voor je het weet veranderen de beelden die we van elkaar hebben. Daar kan narigheid uit voortvloeien. Twee dagen na het geruchtmakende en boeiende TOW van 25 augustus spreken Ciska van Geer en ik met Michiel Firet van Staatsbosbeheer, programmamanager Wadden, cluster gebiedsontwikkeling.

Wij horen dat bij de terreinbeherende organisaties de gedachte heerst dat de belangenbehartigers -met de Wadvaarders voorop- alle Art 20 gebieden van de kaarten zouden willen. Uitgelegd dat er hier en daar wel zulke extremisten rondlopen, maar dat we realistisch zijn en goed begrijpen dat sommige diersoorten op bepaalde plekken tijdens kritieke tijdvakken met rust gelaten moeten worden. Daarmee hadden we meteen ook een behoorlijke dosis gesprekstof.

Het leuke van Michiel is dat hij een goed en doordacht overzicht heeft van het krachtenspel rond het Wad. Dat ziet er globaal zo uit:

Dat is bepaald niet simpel, vooral als je bedenkt dat niet alleen belangenbehartigers elk hun eigen (deel-) agenda's hebben, maar ook de partijen waar zij tegenover staan. Kijk alleen al eens naar de verschillen aan de kant van de belangenbehartigers, daar zitten veel vrijwilligers bij, maar ook professionals. En tussen de Wadvaarders en de Waddenvereniging zitten best stevige verschillen van inzicht. Niet erg, maar wel een feit.

Sommige overheidsinstanties lijken te worden geleefd, zoals bijvoorbeeld LNV, dat geteisterd wordt door geen geld, geen tijd en plotseling opdoemende politieke prioriteiten zoals het mosseldossier.

Bovendien moet alles wat LNV naar buiten brengt de toets van de Raad van State kunnen doorstaan. Om die hele kermis heen cirkelen ook nog Provincies, Gemeentes en Waterschappen die hun eigen dingen vinden en laten gebeuren.

Om de wirwar compleet te maken krijgen die beheerders ook steeds nieuwe dossiers om de oren: Herstel van de Rijke Zee, Natura 2000, Kaderrichtlijn Water, Werelderfgoed.

VERANTWOORDELIJKHEDEN

Curieus is te bezien hoe de overheden omgaan met hun respectieve verantwoordelijkheden, of eigenlijk, waar ze nalaten die verantwoordelijkheden naar behoren te verdelen. Volgens Michiel Firet moet dat beslist professioneler. Den Haag toetert over bezuinigingen en voor je het weet is ergens iets over de rand gevallen.

Zo ook het baggeren van secundaire geulen in het Lauwersmeer. Markant in dat verband is het dossier Noordpolderzijk, waar wij zagen dat diverse partijen gewoon nalieten te doen wat nodig was, simpelweg omdat het niet goed was afgesproken.

Michiel: “Eenzelfde gebrek aan integraal denken en handelen zien we bij het Convenant Vaarrecreatie. Het convenant mobiliseert diverse projecten (uitbreiding havens, monitoring, promotiecampagne, gastheerschap), maar als puntje bij paaltje komt is de bijdrage van de overheden niet geregeld. “...” De overheid spreekt af de expertise buiten de overheden aan te boren, ook voor begrip en draagvlak. Maar de betaling van de geleverde inzet is niet geregeld. Terwijl juist op dat vlak in bijv. landinrichtingen al decennialang een werkbare praktijk bekend is.”

Maar ook, en dat is voor ons veel belangrijker, blijkt het niet helder te zijn wie nou eigenlijk verantwoordelijk is voor het natuurbeheer rond bijvoorbeeld de Richel, Engelsmansplaat en Simonszand. Dat is gek genoeg niet afdoende afgesproken. Michiel: “Laten we maar hopen dat de actuele aandacht van dit vraagstuk in de Beheerraad soulaas gaat bieden. De natuurorganisaties stellen zich regelmatig de vraag waarom de gangbare praktijk van de natuur op de vaste wal ook niet voor het wad kan gelden. Voor de liefhebber, de Natuurbalans 2008 en de commissie Meijer (2004) hebben daar al wijze woorden aan gewijd.”

Voor ons dus een uitnodiging voor nieuw huiswerk: Wat doet de Beheerraad, wat staat er in de Natuurbalans 2008 en wat vond de commissie Meijer (2004). We lezen het even voor u door.

Gekker nog is de omgang met deskundigen. Hoe dat zou moeten is als volgt en dat wordt ook niet ontkend:

Je zou zeggen: Logisch en werkbaar. Maar wat zien we: die “deskundigen” nemen de vrijheid direct met de uitvoerders in overleg te gaan om daar hun eigen inzichten te bepleiten. Zo zagen wij dat de door SBB ingehuurd vogeltellers op eigen initiatief adviezen gaven over de afsluiting van het Rif, met zelfs zehonden als ondersteunend argument! Voor mij is dat volstrekt ondenkbaar, maar ja, ik kom dan ook uit het bedrijfsleven. Stel je voor dat je een advocaat inhuurt voor een plan inzake je

bedrijfsterrein die vervolgens op eigen initiatief zijn ideeën met de gemeente gaat bespreken. Weg-jagen die man!

Michiel heeft dat probleem onderkend en Staatsbosbeheer is samen met de betrokkenen aan het bijsturen. Staatsbosbeheer kiest zeer bewust voor het werken met vrijwilligers en net zoals bij de Wadvaarders is het zoeken naar balansen tussen de eigen motivatie van mensen en de opstelling in de grotere arena van belangenbehartiging. Michiel vraagt er begrip voor dat niet alles zomaar anders is. Hoe nu verder? Zo lang er geen vertrouwen is in de gedragingen van recreanten op het Wad reageren de overheden met Art 20. Beest gezien? Hek eromheen. Sinds 2002 is het areaal afgesloten gebieden met 20% toegenomen tot 250 km². Daarbij speelt zeker ook een rol dat handhavers een ondankbare taak hebben. Scherpere wapens tegen ernstige misdragingen zouden kunnen helpen. Zodra bijvoorbeeld een loslopende hond op een plaat als milieudelict te boek staat kan je effectief optreden.

Maar ook: Zo lang er geen helderheid is over de argumenten voor afsluitingen blijven de belangenbehartigers onrust stoken rond de betrokken burelen. En daar moet nog veel gebeuren. Michiel kijkt daar niet van op. "Ik heb gesteld dat van elke bedreigde diersoort op een kaartlaag moeten kunnen aangegeven worden waar bescherming nodig is en waarom. Vervolgens moeten al die kaartlagen op elkaar worden gelegd om keuzes te maken voor onderbouwde afsluitingen. Dat kan pas echt als je het eens bent over de definitie van een verstoring en de invloed daarvan op het voortbestaan van de soort. Pas dan kan je komen tot een afgewogen balans tussen beheer en gebruik."

Jan Asselbergs, in goed overleg met Michiel Fiet en Ciska van Geer

"De vuilwatertank, veel besproken, veel bekritiseerd. De meeste bootjevaarders sluiten hun tank in de haven en lozen dan op open water. Een praktische oplossing.

Voordeel: de havens worden schoner. Er wordt zelfs al weer gezwommen haven van Terschelling."

Foto: Evert Jan de Kluizenaar

Herhaalde oproep voor een opvolger !!

Onze vormgever Siebe Kuipers (u kent hem van Berichten) wil heel graag na 5 jaar een opvolger. Hij heeft het vormgeven onder gebracht in Word om het voor een ieder toegankelijk te houden. De opvolger hoeft dus geen deskundige te zijn, maar wel iemand die graag met de pc werkt. De Berichten komen vier maal per jaar uit en het kost dan ook maar 4x per jaar enkele dagdelen. Je krijgt de tekst en foto's door de redactie aangeleverd in de juiste volgorde. Siebe wil je zeker de eerste keren bijstaan. Welke Wadvaarder wil zijn schelpje bijdragen?

Herleidingstabel met gemiddelde tijden t.o.v. Lauwersoog

	HW	LW
Den Helder	-3:31	-2:57
Oudeschild	-2:14	-2:19
Den Oever	-1:51	-1:30
Kornwerderzand	-1:09	-0:38
Harlingen	-0:50	+0:11
Vlieland haven	-1:40	-1:35
West-Terschelling	-1:09	-1:12
Nes	-0:16	-0:20
Schiermonnikoog	+0:04	-0:03
Noordpolderzijl	+0:53	
Huibertgat	-0:12	-0:05
Eemshaven	+0:52	+1:02
Delfzijl	+1:37	+1:44
Nieuwe Statenzijl	+2:23	+2:37

Foto: Joris Kloek

"Nabij het Robbengat"

Lauwersoog t.o.v. NAP

November 2009

zondag	maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag	zaterdag
1 02:56 LW -107 09:05 HW 124 15:15 LW -122 21:45 HW 112	2 03:36 LW -115 09:57 HW 125 15:56 LW -125 22:15 HW 115	3 04:16 LW -121 10:35 HW 125 16:36 LW -126 22:56 HW 117	4 04:55 LW -126 11:06 HW 124 17:16 LW -125 23:26 HW 120	5 05:35 LW -129 11:46 HW 121 17:44 LW -122 23:44 HW 123	6 06:16 LW -129 12:20 HW 116 18:30 LW -118	7 00:36 HW 126 06:55 LW -126 13:16 HW 107 19:10 LW -111
8 01:15 HW 126 07:46 LW -120 13:54 HW 97 19:56 LW -102	9 02:16 HW 123 08:46 LW -112 15:15 HW 88 20:56 LW -92	10 03:25 HW 119 09:51 LW -106 16:15 HW 83 22:06 LW -85	11 04:36 HW 118 11:00 LW -105 17:36 HW 83 23:21 LW -86	12 05:46 HW 120 12:10 LW -110 18:40 HW 88	13 00:25 LW -93 06:56 HW 123 13:12 LW -116 19:45 HW 94	14 01:36 LW -102 07:44 HW 125 14:15 LW -118 20:46 HW 99
15 02:41 LW -110 08:56 HW 124 15:10 LW -116 21:25 HW 104	16 03:35 LW -114 09:36 HW 122 15:55 LW -112 21:44 HW 110	17 04:20 LW -117 10:10 HW 119 16:46 LW -109 22:25 HW 119	18 05:00 LW -119 10:56 HW 115 17:03 LW -109 22:55 HW 127	19 05:35 LW -120 11:25 HW 110 17:40 LW -112 23:40 HW 131	20 06:16 LW -119 12:05 HW 102 18:16 LW -112	21 00:15 HW 129 06:46 LW -114 12:45 HW 92 18:45 LW -109
22 00:55 HW 123 07:20 LW -105 13:25 HW 82 19:25 LW -103	23 01:35 HW 115 07:56 LW -94 14:05 HW 74 20:06 LW -96	24 02:20 HW 107 08:36 LW -86 14:45 HW 68 20:40 LW -90	25 03:10 HW 101 09:27 LW -81 15:44 HW 67 21:35 LW -83	26 03:55 HW 97 10:20 LW -80 16:45 HW 69 22:36 LW -79	27 05:16 HW 98 11:30 LW -85 18:10 HW 77 23:46 LW -81	28 06:14 HW 102 12:41 LW -96 19:04 HW 87
29 01:06 LW -90 07:14 HW 108 13:36 LW -108 20:16 HW 98	30 02:00 LW -103 08:25 HW 115 14:30 LW -118 21:06 HW 108					

(c) Fixsoft. Bron: getij.nl, Rijksinstituut voor Kust en zee. De vereniging Wadvaarders is niet verantwoordelijk voor de juistheid van de gegevens.

Stuur ook je wadfoto's voor de wadkalender 2010! Zie blz 24

Getijde

Het strand van mijn hart
waarin de golfslag van de dag
getekend staat is drooggevallen.
Achter een horizon van vogels
boven wolken en water
ontwijkt de vloed mijn handen.
Kom nu en zoek de schelpen bijeen
de rose van mijn liefde
de grijze van mijn eenzaamheid.
Maar laat de witte dicht
want daarin woont het schelpdier
van mijn verlangen.
De fles met het laatste bericht

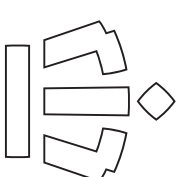
Katinka Terhorst

DRUKWERK

Postbus 6139
9702 HC Groningen

TNT Post
Port betaald
Port Payé
Pays-Bas